

SATNE OSNOVE KAO NOVO PLODIŠTE

Mnogi od nas će se složiti kako je zdravo saće u plodištu pluća pčelinje zajednice koja u svakom momentu mora da dišu punim kapacitetom bez dodatnog opterećenja kako u zimskom periodu tako i za vrijeme aktivne sezone naših ljubimica.

Iako pišem iz Hrvatske i klima se djelomično razlikuje od ostalih dijelova balkana, ipak bi se usudio reći kako pomenute klime nisu drastičnih oscilacija i kako zapravo svi pčelarimo na sličan način. Imajući u vidu da sam gotovo svakodnevno u kontaktu sa velikim brojem prijatelja pčelara iz Srbije sa kojima često izmjenjujem mišljenja i pčelarska iskustva, došao sam do zaključka da se klima Srbije podudara sa kontinentalnim dijelom Hrvatske sa napomenom kako moje paše kasne otprilike iza Šumadije ili Vojvodine nekih 5-10 dana.

Pišući razne tekstove po forumima neki prijatelji pčelari su se zainteresirali za način rada koji sam usvojio u svojoj praksi i željeli su ga primjeniti na svom pčelinjaku. Kako je teško svakom pojedinačno opisati tehnologiju rada satnim osnovama odlučio sam napisati tekst i podijeliti ga sa svima vama kao plod dobre suradnje, međususjedskih odnosa i prijateljstva koje ne poznaje granice.

Pčelarim sa LR košnicom i pokušati ću vam predstaviti svoj način izmjene kompletnog saća u plodištu do završetka bagremove paše, na način da se buduće plodište sastoji od deset satnih osnova.

Da bi pčelari bili uspješni u ovom postupku moraju imati satne osnove od čistog voska (bez primjesa parafina, loja i sl.), snažno uzimljene zajednice, velike zimske zalihe hrane i solidnu proljetnu pašu. Ako ispunjavate ova četiri osnovna uvjeta onda imate realne šanse izmjeniti kompletno saće u plodištu bez gubitka snage pčelinjih zajednica i smanjenih prinosa do kraja bagremove paše a nekada i ranije.

Kvalitetno saće recept je za brzi razvoj zajednice

Kvalitetno uzimljene zajednice na početku oktobra zimuju na minimalno 18kg hrane (najbolje meda), kroz zimu troše rijetko kada više od 6kg da bi na kraju februara imale u zalihi odokativnih 12kg hrane. Pomenute zajednice ako su zdrave ne trebaju pomoć pčelara nego se samostalno razvijaju u super jake pčele spremne da iskoriste sve nadolazeće paše, naravno u skladu sa mogućnostima koje joj nude vremenski uvjeti.

Izgled zajednice na kraju zime (gore plodište dok se u donjem nastavku nalazi prazno izgrađeno saće)

Nakon dodavanja oksalne kiseline ne uznemiravam zajednice sve do početka februara kada vršim kratki brzi peglad kako bi utvrdio zdravlje pčela i količinu hrane dostupne pčelama u klupku. Uglavnom tako kvalitetno uzimljene pčele ne mogu da probiju mednu kapu ali iz sigurnosti izvršim pregled i dodajem po potrebi prve pogače, kako se ne bi dogodilo da nam zajednica uquine od gladi na centralnim okvirima i nemogućnosti da si prinese hranu sa bočnih okvira meda usljed hladnoće. Sljedeći brzi pregled radim krajem februara kada dodajem svim zajednicama prve pogače ili kristalni med 1kg po zajednici. Postavljam utopljavajući materijal (foliju) i ne poduzimam više ništa sve do perioda sedam dana pred cvatnju divlje trešnje. Kako mi se plodište u tom periodu godine još uvijek nalazi u gornjem nastavku, postavljam matičnu rešetku sa pomoćnim letom između dva nastavka i vraćam košnicu u prvobitan položaj (dolje prazno saće dok se gore i dalje nalazi plodište). Od početka marta pa do početka cvjetanja trešnje pčele pojedju jednu pogaču. Nije potrebno zajednice dodatno prihranjivati jer preostala zimnica sasvim je dovoljna da razvija snažne jedinke. Ako pomenutom društvu pridodamo i eventualne prolječne unose svhatiti ćemo kako naše pčele žive u obilju nektara, meda i cvijetnoga praha.

Početak cvjetanja divlje trešnje jasan je pokazatelj kako je proljeće već uzelo maha, dnevne temperature nerijetko su i iznad 20c, pčele užurbano rade i unose razne boje cvijetnoga praha što je dokaz da se priroda opasno probudila i daje svoj maksimum. Veliki broj pčelara tada rotira svoje nastavke, prevješava leglo i slične mukotrpane poslove kako bi natjerali svoje pčele na brzi razvoj u svrhu ostvarivanja visokih prinosa na bagremu. Ja osobno ne mučim se toliko nego otvorim košnicu i na postojeće plodište postavim nastavak sa 10 satnih osnova, na novododani nastavak postavim novu pogaču, preko pogače postavim foliju i poklopim košnicu. Stavim prst u uho i ne uznemiravam pčele narednih dvadesetak dana. Uopće me ne brine situacija da li će biti hladnoće, kiše, snijega i ostalih vremenskih nepogoda. Koliko god u ovom vremenskom periodu padala kiša i bilo hladno za toliko će se i razvoj biljaka zaustaviti, bagrem će kasnije cvijetati i opet sve dođe na svoje

Pogača ne gornjem trećem nastavku mami mlade pčele iz starog slodišta, dok folija čuva toplinu

Pčele iz plodišta stvarale su temperaturu koja se zadržavala pod folijom gornjeg nastavka i grijala je pogaču. Pogača mami pčele koje rade tzv lanac i spajaju se sa plodištem. Kako konzumiraju pogaču tako mlade pčele grade satnu osnovu i preslaguju med iz starog plodišta u novo. Dakle, nisam otvarao košnice od početka cvjetanja trešnje pa sve do kraja cvijetanja jabuke. Pri završavanju cvijetanja jabuke otvaram svoje zajednice i u većini slučajeva pronalazim staro plodište zaleženo u potpunosti ali i izgrađenih 5-8 satnih osnova u koje je prešla matica i zasnovala svoje novo leglo u novom nastavku. Ovisno o godini nekada pčele u potpunosti izgrade svih 10 satnih osnova a nekada 5 osnova, što ovisi o pašnim prilikama i općenito medonosnom proljeću. Važno za napomenuti kako mi se nikada nije dogodilo da mi pčele ne izgrade minimalno 5 satnih osnova bez obzira na proljetnu hladnocu, mrazove i sl.

Izdled jake zajednice na kraju cvijetanja jabuke u novom plodištu

Otvorivši naše košnice na kraju cvijetanja jabuke vršimo sljedeće radove. Naše novo i staro plodište privremeno sklanjamo u stranu kako bi došli do donjeg nastavka. Donji nastavak također uklanjamo i na njegovo mjesto stavljamo naše novo plodište djelomično izgrađeno, preko novog plodišta stavljamo nazad matičnu rešetku, na matičnu rešetku vraćamo staro plodište, da bi na staro plodište postavili prazan nastavak koji se do sada nalazio na podnici. Ovim načinom zapravo smo zamijenili prvi i treći nastavak dok je staro plodište ostalo na mjestu gdje je i prije bilo. Spuštanjem novog plodišta na podnicu u većini slučajeva spustili smo i maticu jer matica se u proljeće uglavnom nalazi na djevičanskom sacu. Kako bi bili sigurni gdje vam se nalazi matica dođite na vaš pčelinjak nakod tri dana i provjerite ima li u starom plodištu friških jaja. Ako jaja nema možemo biti sigurni da je matica dolje ali ako u starom plodištu pronademo friška jaja tada ćemo morati potražiti i maticu kako bi je spustili u novo plodište donjeg nastavka. Ovako pripremljenu zajednicu ostavljamo narednih sedam dana da bi se nakon tog perioda vratili još jednom na pčelinjak i posao završili u potpunosti. Kako bi bili sigurni da nam pčele u

starom plodištu (budućem medištu) nisu povukle matičnjake otvaramo zajednicu i zavirujemo ispod starog plodišta. Ako slučajno vise matičnjaci, pokidajte ih i zamjenite mjesto starog plodišta sa gornjim praznim nastavkom. Nije potrebno da otvarate donji nastavak novog plodišta i pod uvjetom da se u njemu nalaze matičnjaci. Zamjenom gornja dva nastavka podjelili smo leglo unutar košnice i na taj način uništili svaki mogući san zajednice o pokušaju rojenja. Leglo nam se nalazi u donjem novom plodištu koje je pregrađeno rešetkom, između smo stavili prazan nastavak sa izgrađenim saćem i kao treći gornji nastavak imamo staro leglo u kojemu više nema jaja i ličinki koje omogućavaju pčelama izvlačenje prisilnih matičnjaka te gasimo rojev nagon u potpunosti. Ovako pripremljenu zajednicu ostavljamo složenu za bagrem i nije potrebno otvarati košnicu sve do kraja paše i vrcanja bagremovog meda.

Naše novo plodište ima zadatak da do početka bagrema uposli mlade pčele koje će izgraditi nekoliko preostalih satnih osnova, čime smo ih uposlili i spriječili pojavu novog nagona za rojenjem. Pčele koje su ranije izlazile na pomoćno leto matične rešetke zadržati će tu naviku i ubuduće i time spriječiti moguću nastalu gužvu u plodištu a to pomaže u spriječavanju rojenja. Dakle, leglo smo presjekli, oslobodili smo prostor i razvukli pčele u tri nastavka, zapravo možemo reći da smo jednim udarcem ubili 5 muha.

Izgled složene zajednice za bagremovu pašu. Donji nastavak novo plodište, iznad rešetke prazno izgrađeno saće i gornji treći nastavak je staro plodište. Kao što smo rekli pčele koriste gornje pomoćno leto i ne stvaraju gužvu u plodištu

VAŽNE NAPOMENE

Prilikom dugogodišnjeg iskustva i usavršavanja ove metode došao sam do dvije važne spoznaje koje moram napomenuti kako bi pčelarima olakšao da shvate ovu metodu u potpunosti.

Prilikom ekstra bogatog i unosnog proljeća zna se dogoditi da neke zajednice izgrade svih 10 satnih osnova do kraja cvijetanja jabuke. Takva zajednica sa puna dva nastavka legla ne smije ući u bagrem jer postoji mogućnost prirodnog rojenja. Dakle, ako se dogodi da zajednica ima više od 10-11 okvira sa leglom istu je potrebno razrojiti a to znači kako joj obavezno moramo oduzeti dio legla iz novog plodišta i zamjeniti ga satnim osnovama kako bi na dalje uposlili mlade pčele i spriječili rojenje. Oduzete pčele i leglo podijeliti slabijima ili formirati nukleuse.

Drugi nedostatak ove metode događa se rijetko ali nije nemoguć. Zajednice kojima dodamo satne osnove ali one ih ne žele graditi ili ih izgrade samo djelomično i napune medom umjesto leglom, znak je da takva matica nije produktivna i ne može dalje u proizvodnju. Pomenuta zajednica ekstremno je sklona ka rojenju i za nju ova pravila ne važe. Moje iskustvo govori da se takve matice obavezno uklanjaju sa pčelinjaka jer su loš genetski materijal za naš pčelinjak i svi dodatni metodi za ovakve matice su uzaludni jer ona želi samo jedno a to je roj na grani.

ZAKLJUČAK

Ako ste pčelar koji se odlucio na LR košnice onda sebi ne dopustite rad sa okvirima nego se od vas očekuje da radite sa nastavcima. Ova metoda omogućuje vam rad sa tijelima i nakon bagrema ali to je već neka druga priča.

Svaka košnica je razrojena ili pojačana tako da pred bagrem sva pelinja društva imaju jednaku snagu, približno jednak broj izletnica, podjednaku količinu legla i jednak broj satnih osnova u plodištu. Vrcani prosjek ovako ujednačenog pčelinjaka gotovo da je identičan i nema razlike među pojedincima, što nam omogućuje jednostavan plan rada i razrojavanje nakon glavne paše. Ne koristim se kemiskim preparatima za suzbijanje varoe pa sam jedan od onih koji se mogu pohvaliti da je moje saće uvijek čisto ali ne starije od jednu godinu u plodištu i još dvije godine u medištu. Ja osobno nemam na pčelinjaku starijeg okvira od 3g. Svake godine treći nastavak ne skladištim nego ga pretapam i u proljeće treći nastavak vraćam u obliku satnih osnova. Okvir koji je jednu godinu proveo u plodištu i dvije godine u medištu doslovno je djevičanski. Kada takav okvir pretapate dobiti ćete u konačnici više satnih osnova nego što ste pretopili okvira izgrađenog saća (100 saća = 110 satnih osnova). Voštani poklopci nakon vrcanja cisti su mi višak. Jedan sam od pčelara koji se može pohvaliti da ovom metodom imam višak voska koji mogu prodati. Naposljetku imam svake godine novo plodište u košnici a to jednostavno znači da sam rekao zbogom nozemozi i krečnom leglu. Pluća mojih košnica potpuno su čista i spremna da izdrže najveće napore.

Snažne zajednice na kraju bagremove paše pod bježalicama I spremne za vrcanje

Što sam znao to sam otpjevao a na vama je da prosudite da li vam je ovaj način rada prihvatljiv ili nije. Ako se odlučite raditi ovako uzmite nekoliko snažnih košnica i pokušajte. Nikako ne pokušavajte sa većim brojem zajednica jer možda su moje procjene o sličnim klimama pogrešne pa bi se moglo dogoditi da sebi uništite sezonu. Ovako radim više od 10g i još nikada nisam imao problema zbog toga. Kako vrijeme odmiče I ja se usavršavam i prelazim na Farar košnice za koje mislim da ću sličnu metodu odraditi na još jednostavniji način. Da li sam u pravu vrijeme će pokazati a vama želim uspješnu 2017. sezonu i da bude bolja od prethodne. Puno pozdrava i MEDNO!

Dražen Špančić